

PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻIEM, VISIEM INTERESENTIEM

10.01.2008

Faktu lapa Pelēkais ronis (*Halichoerus grypus*)

Ārējās pazīmes

Slaidis, veltenisks ķermenis. Garš purns. Nav ārējās auss. Nāsu un ausu atveres noslēdzamas. Kakls īss, mazkustīgs. Kājas īsas, pirksti savienoti ar peldplēvi – tās pārveidojušās par pleznām. Pie katra pirksta ir nags. Pakaļējās pleznas vienmēr vērstas paralēli ķermenim, ar tām peld, bet tās nebalsta ķermeni uz sauszemes vai ledus. Biezais zemādas tauku slānis pasargā ķermeni no atdzišanas, samazina ķermeņa īpatnējo svaru un veido barības vielu rezervi. Apmatojums rets, ciets, bez pavilnas, krāsa mainīga: parasti pelēks ar tumšiem plankumiem.

Garums 155 -260 cm.

Svars 150 - 300 kg.

Dzīves veids

Pārsvarā uzturas ūdenī. Labi peld un nirst. Zem ūdens spēj uzturēties ilgāk, nekā desmit minūtes. Uz sauszemes uzturas galvenokārt mazuļu barošanas laikā. Uz sauszemes pārvietojas neveikli.

Pārtiek no dažādām zivīm, t.sk., mencām, butēm, silķēm, retāk – no vēžveidīgajiem un gliemjiem.

Baltijas jūras pelēkajiem roņiem mazuļi dzimst martā uz ledus, ja tā nav, tad piekrastē, vai uz salām. Mazuļu apmatojums balts, pūkains. Parasti dzimst viens mazulis. Divas nedēļas pēc mazuļu piedzimšanas notiek pārošanās.

Dzīves vietas

Uzturas galvenokārt salu apkārtnē. Vasarā atpūšas salu krastos, ziemā uz ledus. Latvijas piekrastē tie uzturas visu gadu.

Izplatība

Atlantijas okeānā mīt trīs populācijas
rietumu,
austrumu

Baltijas jūras. Baltijas jūrā biežāk sastopams Botnijas un Somu līcī.

Sastopamība

Baltijas jūrā 20. gs. sākumā dzīvojuši kādi 100 000 pelēko roņu. Pārmērīgu medību un Baltijas jūras piesārņošanas dēļ 20. gs. vidū notika straujš šo dzīvnieku skaita samazinājums. Visā Baltijas jūrā bija atlicis tikai daži tūkstoši pelēko roņu. Kopš 1990. gadiem, pateicoties medību aizliegumam, pelēko roņu skaits pieaug un pēdējos gados Baltijas jūrā jau uzskaitīti 15 000 pelēko roņu.

Aizsardzības statuss:

- Sarkanā grāmata
- Bernes konvencija
- Bonnas konvencija
- Eiropas Savienības Biotopu un sugu direktīva

Pelēkais ronis un cilvēks

Savulaik roņi intensīvi medīti galvenokārt tauku dēļ, kurus izmantoja smērvielu gatavošanai un dedzināja gaismekļos. Tas noveda pie krasas skaita samazināšanās 20. gs. sākumā, un 1914. gadā Anglijā tika pieņemts likums par pelēko roņu aizsardzību. Tas bija pirmais dzīvnieku aizsardzības likums pasaulē. Pelēko roņu un zvejnieku attiecības ir sarežģītas joprojām. No vienas puses, roņi saplēš tīklus, izēd un sabojā lomu. No otras – roņi sapinas tīklos un noslīkst. Roņu vairošanos kavē arī ūdens piesārņojums jūrā, klimata izmaiņas, traucējumi mazuļu dzimšanas un barošanas vietās, intensīva kuģniecība.

Līdzīgās sugas

Latvijas piekrastē sastopami vēl divu sugu roņi:

- pogainais ronis *Phoca hispida* – Latvijas piekrastē ļoti reti.

No pārējām sugām atšķiras ar raksturīgo ornamentu uz muguras un vismazāko augumu.

- plankumainais ronis *Phoca vitulina* – Latvijas piekrastē maldu viesis. Lielāks par pogaino, bet mazāks par pelēko roni. Galva īsāka un noapaļotāka.

Ķermeņa apmatojums izteikti plankumains - uz gaiša fona daudz mazu tumšu plankumiņu.

Informāciju sagatavoja

Digna Pilāte

Latvijas Dabas muzeja zooloģe

Tel.6 7356040